

BUXORO XALQ AMALIY BEZAK SAN'ATI VOSITALARI ORQALI O'QUVCHILARNING IJODIY FAOLLAGINI RIVOJLANTIRISH USULLARI

Buxoro davlat pedagogika instituti

1-bosqich magistranti

Mahmudova Shaxnoza Mansur qizi

[Tel:+998 914144087](tel:+998914144087)

Elektron manzil: makhmudovashakhnoz6@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur tezisda Buxoro xalq amaliy bezak san'ati vositalari orqali o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilinadi. Tadqiqotda milliy naqshlar, rang uyg'unligi va dekorativ kompozitsiyalarni o'rganish jarayonida o'quvchilarning badiiy tafakkuri va estetik idroki qanday shakllanishi ko'rsatib beriladi. Shuningdek, sinfdan tashqari mashg'ulotlarda ijodiy motivatsiyani oshiruvchi pedagogik yondashuvlar va metodik tavsiyalar asoslab beriladi. Olingan natijalar milliy san'at an'alarini zamonaviy ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning amaliy imkoniyatlarini ochib beradi.

Kalit so'z va iboralar: Buxoro xalq amaliy bezak san'ati, ijodiy faollik, sinfdan tashqari mashg'ulotlar, milliy naqshlar, dekorativ kompozitsiya, badiiy-estetik tarbiya, pedagogik yondashuv, ijodiy motivatsiya.

Аннотация: В данной тезисе анализируются эффективные методы развития творческой активности учащихся посредством использования бухарского народного прикладного декоративного искусства. Показано, как изучение национальных орнаментов, цветовой гармонии и декоративных композиций способствует формированию художественного мышления и эстетического восприятия учащихся. Кроме того, обоснованы педагогические подходы и методические рекомендации, повышающие творческую мотивацию в ходе внеурочной деятельности. Полученные результаты демонстрируют практические возможности интеграции традиционного искусства в современный образовательный процесс.

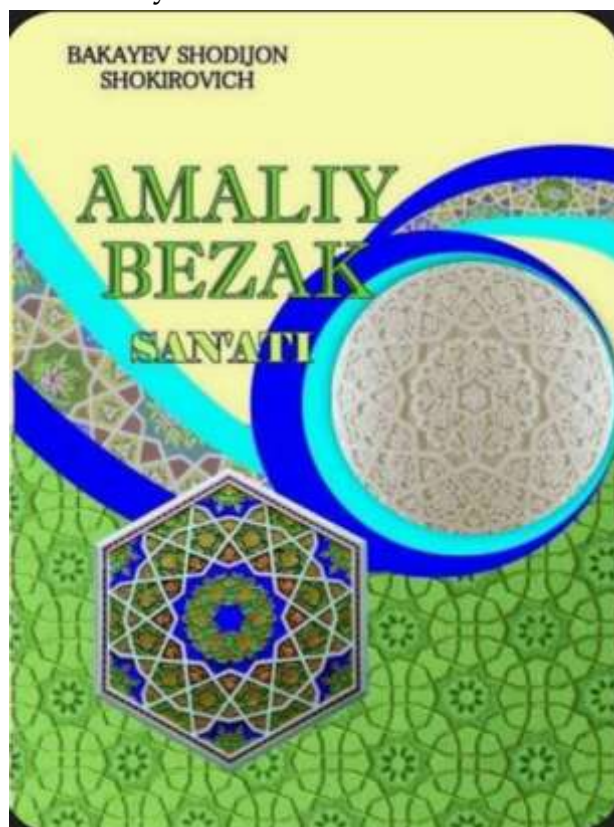
Ключевые слова: Бухарское народное прикладное декоративное искусство, творческая активность, внеурочная деятельность, национальные орнаменты, декоративная композиция, художественно-эстетическое воспитание, педагогический подход, творческая мотивация.

Annotation: This thesis analyzes effective methods for enhancing students' creative activity through the use of Bukhara folk applied decorative art. The study demonstrates how learning national patterns, color harmonies, and decorative compositions contributes to the development of students' artistic thinking and aesthetic perception. In addition, pedagogical

approaches and methodological recommendations that increase creative motivation during extracurricular activities are substantiated. The findings reveal practical opportunities for integrating traditional art into modern educational practices.

Keywords: *Bukhara folk applied decorative art, creative activity, extracurricular activities, national patterns, decorative composition, artistic-aesthetic education, pedagogical approach, creative motivation.*

Bugungi kunda ta'lim jarayonida o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirish, ularning estetik didi va badiiy tafakkurini shakllantirish muhim pedagogik vazifalardan biridir. Ayniqsa, sinfdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarning tabiiy qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash va ijodiy tashabbuslarini rag'batlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Buxoro xalq amaliy bezak san'ati o'zining rang-barang naqshlari, simmetrik kompozitsiyalari va dekorativ elementlari orqali o'quvchilarda estetik idrok, kompozitsion tafakkur va ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun noyob resurs hisoblanadi.

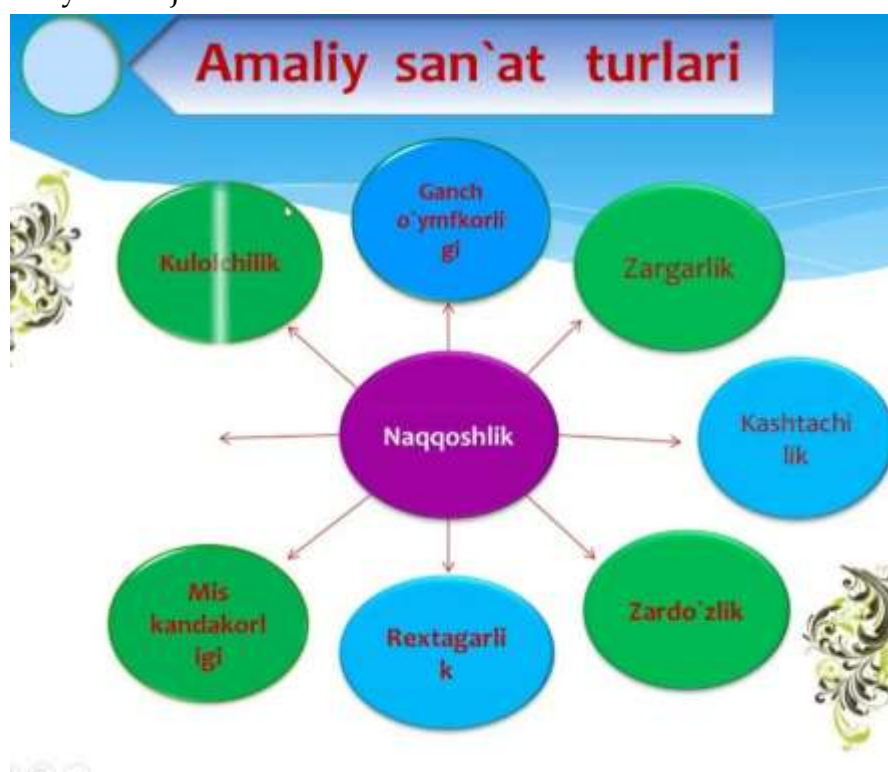
1-rasm

So'nggi yillarda pedagogika va tasviriy san'at sohasida xalq amaliy san'ati asosida ta'lim jarayonini boyitish bo'yicha tadqiqotlar olib borilgan bo'lsa-da, Buxoro maktablari uchun xos bezak san'ati vositalarini sinfdan tashqari mashg'ulotlarda tizimli qo'llash yetarli darajada o'rganilmagan. Shu bois, mazkur tadqiqotning dolzarbligi — o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirishda milliy

amaliy san'at elementlarining imkoniyatlarini ilmiy asosda tahlil qilish va ularni pedagogik jarayonga samarali integratsiya qilishdir.

Sinfdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarning ijodiy faolligini oshirishda muhim pedagogik vosita bo'lib, ularning shaxsiy qiziqishlari, badiiy ehtiyojlari va tashabbuskorligini rivojlantirish imkonini beradi. Buxoro xalq amaliy bezak san'ati esa milliy naqshlar, simmetrik kompozitsiyalar, rang uyg'unligi va dekorativ elementlar orqali o'quvchilarda estetik idrok va kompozitsion tafakkurni shakllantirish uchun noyob imkoniyat yaratadi.

Buxoro bezak san'ati elementlarini o'rganish jarayoni o'quvchilarda bosqichma-bosqich ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi: sodda naqshlardan murakkab kompozitsiyalarga o'tish ularning tasviriy tafakkurini boyitadi, rang va shakllarni uyg'unlashtirish esa ijodiy qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, mashg'ulotlarda guruhlarda ishlash, ijodiy topshiriqlarni bajarish va real namunalar bilan tanishish o'quvchilarda mas'uliyat hissini va jamoaviy ish tajribasini oshiradi.

2-rasm

Metodik jihatdan samarali yondashuvlar quyidagilarni o'z ichiga oladi: mashg'ulotlarni yosh xususiyatlariga mos bosqichma-bosqich tashkil etish, milliy naqshlar va dekorativ elementlarni izlanishga asoslangan tarzda o'rgatish, ijodiy muammoli vaziyatlar yaratish, ko'rgazmali material va real namunalar bilan ishlash hamda o'quvchilarning ijodiy motivatsiyasini oshirishga yo'naltirilgan guruhviy va individual loyihalarni tashkil etish.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, Buxoro xalq amaliy bezak san'ati vositalarini sinfdan tashqari mashg'ulotlarga tizimli integratsiya qilish o'quvchilarda ijodiy faollikni oshirish, badiiy-estetik tarbiyani kuchaytirish va milliy madaniyatga hurmat ruhida tarbiyalashga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirish masalasi bugungi ta'lim jarayonida dolzarb pedagogik muammo sifatida namoyon bo'ladi. Sinfdan tashqari mashg'ulotlarda Buxoro xalq amaliy bezak san'ati elementlaridan foydalanish orqali o'quvchilarning badiiy tafakkuri, estetik idroki va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish mumkinligi muhimdir. Shu bilan birga, amaliy san'at an'analari asosida ta'lim jarayonini boyitishning yetarlicha tizimli metodikasi va konsepsiyasi hali to'liq o'rganilmaganligi aniqlanadi. Bu esa milliy madaniyatni ta'lim jarayoniga samarali integratsiya qilish va o'quvchilarning ijodiy faolligini kompleks rivojlantirish masalalarini dolzarb qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida" gi yangi Qonuni. // www. Ziyonet.uz. 2020 yil, 24 sentabr.
2. Н.Ростовцев. Методика преподавания изобразительного искусства в школе.-м.:изд.60 «Агар», 2000г.-234с.
3. Mamurova D. I. Amaliy bezak fanlarini o'qitishda kompyuter grafikadan foydalanishning ahamiyati. // Innovative Science: Journal of Interdisciplinary and Contemporary Approaches. – 2024.
4. Sharipova S. "Milliy amaliy san'at orqali o'quvchilar ijodkorligini rivojlantirishning psixologik-pedagogik asoslari." // Pedagogika va san'at, №4, 2021.
5. UNESCO. Traditional Crafts and Decorative Arts in Central Asia: Educational Approaches. – Paris, 2020.
6. Rasulov B. O'zbek naqshlari va ularning tuzilishi. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2018.